

פרוטוקול מס' 255

מישיבת ועדת העבודה ביום ד' י"ט בשבט תשל"ו - 21 בינואר 1976. בשעה 8.30

נ כ ח ו:

חברי הוועדה:
ש. ארבל-אלמוזלינו - יו"ר
י. ז. א. אמיר
ס. גח
ל. דיציאן
ס. ודסמן
ה. זיידל
א. לבנבראון
ד. לוי
ח. שמעוני

מוזמנים:
ש-העבודה מ. ברעם
א. גוראל
א. פרי-הד
א. סיכאל
ד. תבורי
- סנכ"ל משרד העבודה
- משרד העבודה
- משרד העבודה
- משרד העבודה

מזכיר הוועדה: מ. משולם

רשמה: מ. הלנברג

סדר-היום: תקציב משרד העבודה לשנת הכספים
1976/77 וסדרי עדיפויות.

-904-

(מצגל קומ 3.9.76)

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מתכבדת לפתוח את הישיבה.

תקציב משרד העבודה לשנת הכספים 1976/77 וסדרי עדיפויות

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מקדמת בברכה את שר העבודה, את המנהל הכללי של המשרד ואת היועצים המשתתפים

בישיבתנו היום.

ביקשנו מאנשי משרד העבודה להביא לפנינו פרטים על המגמות וסדרי העדיפות והחלוקה הפנימית של תקציב המשרד. הממשלה קבעה שלא האוצר יכתוב למשרדים את סדרי העדיפויות שלהם אלא הוא יקבע רק את המסגרת ואילו סדר העדיפויות והחלוקה הפנימית יקבעו על-ידי אנשי המשרד. אני סבורה שזו דרך חיובית וטובה ויש בה כדי לאפשר למשרדים השונים לקבוע בעצמם את המשק הראוי לפעולות השונות.

שר-העבודה מ. ברעם: גבירתי היושב-ראש, ברשותך, אמסור פרטים אחדים בקשר למכרות בתמנע.

קודם כל אני מבקש לחזור ולהדגיש כי כאשר מדברים על תמנע, גורלה של אילת תלוי בכך. משרד העבודה מתערב בענין רק כשהוא צריך למצוא אלטרנטיבות לתמנע. כאשר נתקבלה החלטת הממשלה על סגירת המכרות קבענו את אחד העובדים הטובים והמוכשרים, מר ברוך חקלאי, שירד לאילת וירכז את הפעילות השונה למציאת מקומות עבודה אלטרנטיביים לעובדי תמנע, באילת, כי אין כאן שאלה של מציאת תעסוקה לעובדי תמנע. השתתפתי באחת הפגישות שהתקיימה עם ראש עיריית אילת שאמר, כי אם אנשי תמנע יתפזרו, פירוש הדבר נזק חמור לאילת, כי 20% מהמורות, הגננות וכו' באילת הן נשות עובדים בתמנע.

מתוך בדיקות ובירורים שערכנו מתברר כי מאגר העבודה באילת איננו קטן ואפשר לסדר מיד 350 מעובדי תמנע בעבודות שונות בעיר, בחנאים טובים למדי. יתר על כן, אם אמנם יש צורך ב-100 - 140 עובדים שישארו בצוות של תמנע, לשם תחזוקה, וכך במה שנוגע למאגרי הנפט, הרי הבעיה איננה כל כך אקוטית.

הורינו לסגור את אילת לבאים לחפש בה עבודה מהחוץ כדי שכל מקומות העבודה הפנויים בה יהיו משוריינים לעובדי תמנע.

ה. זיידל: כשאחא מדבר על 350 עובדים שניתן לסדרם בעבודה, האם מדובר על עבודה בייצור?

שר-העבודה מ. ברעם: לא רק ייצור. אזכיר לדוגמה עבודות עפר כמו ב"בקעת הירח". יש הזמנות לעשרות

עובדים לתקופה כמעט בלתי מוגבלת. בהזדמנות זו אנחנו רוצים למצוא 30 שוטרים לאילת, וכך לחזק את ענף התיירות.

אני מצדד בכך שפועלי תמנע יקבלו הודעה מוקדמת כדי שיוכלו להתרגל לענף אחר. לצערי, יש קונפליקט רציני בין האינטרס של פועלי תמנע ובין האינטרס של אילת. לצערי, חלק גדול מעובדי תמנע אינם רואים את אילת בחישובים השונים שלהם. כידוע, יש ויכוח על פיצויי פיסורין. שר העבודה לא התערב בנושא זה. אני סבור שהממונה על יחסי עבודה צריך לתווך בענין זה. ברור שענין הפיצויים עלול להוות תקדים, ואזכיר את הפיצויים לעובדי אבו-רודס. כחבר ועדת השרים לעניני שכר אינני מוכן לשים את היד על הלב ולומר מה סכום הפיצויים שקיבלו העובדים באבו-רודס.

ש-העבודה מ. ברעם:

אם כן, כאשר מדובר על פיצויים, יש הצעה שהתחלה תהיה קצת יותר גבוהה מזו שהייתה במקרה של העובדים באבו-רודס, והסכום ילך וירד בהתאם לוותק. המקסימום במקרה של אבו-רודס היה 14 שנים, זה למעלה מ-500%, ואחר-כך התחילה ירידה. אני מרשה לעצמי לקבוע כאן כמעט בוודאות שמי שיקבל פיצויים בגובה כזה לא ישאר באילת.

ד. לוי:

האם נעשה סקר בין העובדים כמה מהם מעוניינים להשאר באילת?

ש-העבודה מ. ברעם:

אינני מציע לערוך סקר כזה. אתה בוודאי מכיר את הסיפור על אותו אדם היושב באולם תיאטרון כשלאראשו צילינדר. מי שיושב מאחוריו מבקש ממנו להסיר את הצילינדר. בעל הצילינדר מסרב עקרונית, אבל בסופו של דבר משתכנע, וכאשר הוא מסיר אותו מסתבר שהוא בעל קרחת.

ברור שאם פועלי תמנע יתחילו להסתדר בעבודה ילך וירד ויחלש הלחץ על הנהלת תמנע.

אשר לנושא העיקרי העומד על סדר היום - יסודות ועדיפויות בתקציב משרד העבודה. לא אוכל לציין מספרים, כי התקציב טרם הונח על שולחן הכנסת וגם אצלנו הדברים עדיין בשלבים של טיפול.

כפי שציינה היושבת-ראש, הממשלה החליטה על מסגרת גג אבל היא לא החליטה על התקציב המפורט.

העדיפויות שלנו בתקציב הן: א) ענייני תעסוקה; ב) הסברה והכשרה מקצועית למבוגרים ולצעירים; ג) עידוד ליציאת נשים לעבודה. כאן אני מבקש לציין כי תודות לנשים יש לנו תוספת של כוח אדם, ואלמלא התוספת הזאת של הבנים היינו נמצאים במינוס ולא בתוספת.

נוסף לאלה אנחנו רואים בסדר עדיפות גבוה את פיתוח הארץ - כבישים והחזקתם - אם כי יש ואני תמה לשמוע שרים הטוענים: אם אין כסף - אין צורך בכבישים. אנחנו רואים את ענין הכביש בעדיפות גבוהה, כי לדעתנו הדבר קשור גם לחיי אדם.

בנושא התעסוקה אזכיר את "המשקם", אם כי אין בדעתי להחעכב עליו. אני סבור ש"המשקם" יכול וצריך למלא תפקיד נכבד מאד, ואמנם, יש סכום נכבד למדי לענין "המשקם".

ה. זיידל:

מה מספר המועסקים ב"המשקם"?

ש-העבודה מ. ברעם:

כ-9000.

א. גוראל:

8300, זה המספר המדוייק.

ש-העבודה מ. ברעם:

החידוש בתקציב הוא בסכום מיוחד לשם קיום תעסוקה באיזורי הפיתוח כדי להימנע משימוש במכשיר של תשלום דמי אבטלה. סכום זה אמנם איננו מרשים במיוחד אבל יש לנו התתיבות מהאוצר שאם נצטרך למשאבים נוספים נוכל לקבל אותם מן הרזרבה.

שר-העבודה מ. ברעם:
היה לנו חשוב שבחוק התקציב תהיה התחייבות של הממשלה לעשות כל אשר לאל ידה כדי שבאיזווי הפיתוח לא נשתמש בתשלום דמי אבטלה אלא תהיינה בהם עבודות שונות ולשם כך נשתמש בכל השיטות העומדות לרשותנו, לרבות שיטות שהשתמשנו בהן בשנות החמישים. לאחרונה הייתי בהולנד ומצאתי שהם זקוקים לקבל עצות ממר כוכבי שלנו.

לצערי, התקציב שלנו בתחום ההסבה וההכשרה המקצועית איננו מבטא גידול אבל השגנו הישג בכך שהקיצוץ איננו גדול.

אנחנו רואים לפנינו את האוכלוסיה שנטפלה בה גם בשנת התקציב 1976/77 לפי הסדר הבא: במסגרת הנוער טיפלנו בקרוב ל-22,900 נערים המתחלקים ל-3200 מתבגרים בקורסים קדם צבאיים בפנימיות, 12,000 בחניכות בבתי-ספר תעשייתיים, 3200 נוער קשה סידור, ו-4500 בסנדאות צה"ל.

אנחנו מודעים לעובדה שיש בפוטנציה כ-25,000 נערים הזכאים לחניכות. אני יודע שבזמנו הוגשה הצעת חוק האומרת שעד שנת 1977 הממשלה חייבת להגיע להגשמת חוק החניכות לכולם. לצערי, יש פיגור ואינני מאמין שעד שנת 1977 אמנם נוכל להגיע לביצוע החוק. אין בדעתי להביא לכנסת הצעת חוק, בטרם הממשלה תייפה כוחי לכך, לשם קביעת תאריך שבו יוגשם החוק.

אני מסכים שלענין החניכות צריך לתת עדיפות כמו לחינוך היסודי. יש בנושא זה משא-ומתן עם האוצר. העניין יובא לפני ועדת השרים לעניני רווחה ואפילו לממשלה. אני סבור שהממשלה צריכה לבקש הארכה לביצוע החוק, לתקופה של שלוש שנים, היינו עד 1980, מתוך הנחה שעד אז נוכל לקיים את החוק במלואו. אמנם אנחנו מכסים 60% ומעלה מן הזקוקים לטיפול שלנו אבל אין בכך כדי להניח את דעתנו. שר האוצר תמים דעים אתנו בענין זה אבל לצערנו יש בעיות תקציביות. יכול להיות שבמסגרת הקיימת של 700 כיתות לימוד בחניכות ועוד כיתות בבתי-הספר לתעשייה נוכל להוסיף למערכת הזאת כמה אלפי נערים, אולי גידול של 5% - 15%, זה אמנם לא הרבה אבל גם זו לטובה.

ברור שאנחנו רוצים לשפר את המערכת של החניכות, אלא שיש כאן בעיה של מורים, מדריכים ומסגרות מגובשות. אילו המדריכים בבתי-הספר המקצועיים היו מוכנים להוסיף שעת עבודה בשבוע - היה בכך כדי להקל ולהוסיף, במערכת הקיימת, עוד אלפי חניכים. אנחנו בודקים את העניין. יש בשטח זה שיטות שונות. כאשר הדברים יהיו ברורים נדווח עליהם לוועדה.

ובנושא ההסבה וההכשרה המקצועית. אני רואה את תועלתו היסודית של משרד העבודה בהשתתפות לשינוי משמעותי של הרכב כוח העבודה בישראל. בשטח זה צריך להקדיש תשומת לב לדור הצעיר, דבר המחייב הסדרים עם רשת "אורט" ו"עמל", שאנחנו נעזרים בהם כדי לא להוסיף מבנים וציוד. כאן אציין שאנחנו מודעים לכך שאם חלילה תהיה אבטלה ואם נהיה עדים לכיסי אבטלה, הרי מתוך הנסיון שלנו מן המיתון הקודם אנחנו יודעים שבני הדור הצעיר הם הראשונים הנפלטים ממקומות העבודה. נעשה ככל שביכולתנו כדי שנעריסאלה לא ייצאו לרחוב. יש לנו שיטות להעמיק את ההכשרה המקצועית, ולשם כך נצטרך אמצעים נוספים, ואני מקווה שנוכל להשתמש במקרה זה במכשיר של מניעת אבטלה.

הממצאים של חודש דצמבר אימתו את התחזיות שלנו. אנחנו לא מצליחים לספק את כוח-העבודה הנדרש, נמצא, שכוח האדם במדינה לא גדל.

שר-העבודה מ. ברעם:

בקשר להסבה מקצועית והכשרה מקצועית למבוגרים יש לנו כמעט "אור ירוק" משר האוצר. אנחנו רוצים להוסיף כוח אדם מאומן למשק וכן לעסוק בהסבה ללא קשר לחוסר עבודה. נדמה לי שבאחת הישיבות סיפרתי לכם על ההסדר שהגענו אליו עם צה"ל, שנוכל להפגש עם צעירים משתחררים כדי שיפנו למקצוע. לענין זה יש לנו תקציב עבור 5000 - 7000 איש לצרכי הסבה מקצועית, הדבר תלוי בהתארגנות של המערכת הפנימית שלנו. 60% יופנו להסבה מקצועית למקצועות המתכת, האלקטרוניקה וכו'. מדובר גם על הסבה ל-1000 - 1200 אקדמאים. אני סבור שצריך לקיים דיון מה נעשה במוסדות להשכלה גבוהה במה שנוגע להכוונה לפקולטות השונות בהתאם לדרישות המשק. האוצר טוען שכל סטודנט עולה למדינה 100 - 150 אלף לירות ואחר-כך צריך להשקיע עוד 10,000 - 15,000 להסבה המקצועית שלו. בשטח זה של הסבה מקצועית חוללנו פלאים ונדמה לי שאני יכול לומר שאלמלא ההסבה המקצועית לא היתה יכולה להיות בארץ קליטה, ומדובר באלפי אנשים. רצוננו להכין תכנית להסבתם של אקדמאים למקצועות נדרשים.

מה פירושה של הסבה מקצועית? הדבר איננו כך שמישהו קם ומחליט על הסבה מקצועית. אנחנו מכוונים את הקורסים השונים שלנו בהתאם לדרישות המשק. אנחנו בודקים את הדברים במקומות העבודה כדי להימנע מהסבה פעם ופעמיים, דבר אשר עלול לגרום לתסכול.

האוצר לא רצה להכיר בהסבה מקצועית של אקדמאים ישראלים בטענה שכבר הושקעו בהם כספים. יש לנו 1000 - 1500 עובדי שירות להסבה למקצועות נדרשים. כאמור, יש לנו תקציב להסבה מקצועית ל-5000 - 7000 איש אבל יש התחייבות מהאוצר לעד 20,000 איש ואם יהיה בכך צורך, בגלל שינוי במבנה המשק או בגלל אבטלה, נוכל להגיע לקורסים שיקלטו עד 20,000 איש. בהזדמנות זו אני רוצה להודות למוסדות אשר העמידו ומעמידים לרשותנו את המתקנים הדרושים - רשת "עמל" ורשת "אורט".

אנחנו מכשירים כ-10,000 איש למקצועות ההנדסאות והטכנאות. בשטח זה יש הלומדים במשך שנתיים במסגרת של יום לימודים שלם כמו בכל מכללה טכנולוגית, ויש מכללות ערב לארבע שנים. אנחנו עומדים פה במתקפה אגפית אשר עלולה להימנע בנו. למה אני מתכוון? יהודים אוהבים בדרך-כלל להיות אקדמאים, מנהלי מכללות רוצים לעשותן מכללות אקדמאיות. אם הדבר הזה יקרה יגרוש הדבר מוסד אקדמאי על כל התנאים שבו ואז או שהמדינה תצטרך לשלש את תקציבה או שמספר הלומדים יקטן וירד לשליש.

מבין 10,000 הלומדים במסגרות אלה גדול האחוז של הלומדים שאינם יוצאי אירופה, וזה דבר גדול. מדובר בבחורים המקבלים תעודה למקצוע מבוקש. אין בארץ חוסר עבודה לטכנאים והנדסאים, הם נחטפים כמו פיתוח חמות.

אני נלחם נגד המגמה להכיר במכללה על שם שנקר כדי לתת לה הכרה אקדמאית, והוא הדין "הדסה". היה גם נסיון כזה בנוגע למכון הטכנולוגי על שם פרופסור לב. נלחמתי בנושא זה בממשלה ונשארת במיעוט. עשינו פעולה בקרב הרקטורים והנשיאים של המוסדות להשכלה גבוהה ודעתם בנושא זה כדעתנו.

ה. שמעוני: הם בוודאי אינם רוצים במוסדות מתחרים.

שר-העבודה מ. ברעם: אני מספר רק עובדות ואינני בוהן כליות ולב.

שר-העבודה מ. ברעם:

עד לפני כשלוש שנים נשיאי האוניברסיטאות היו בדעה שונה משלנו. לרקסור חשוב שליד האוניברסיטה או ליד הטכניון יהיה מוסד כזה. אנחנו החדרנו בהם את המחשבות שלנו. השאלה היא כמובן כיצד בחור כזה נכנס ללא בחינות לטכניון כדי לקבל תואר אקדמי.

מכל מקום, המערכה בנושא זה עדיין בעיצומה ואינני רוצה לנבא כיצד היא תסתיים. יש לחץ מצד סטודנטים, כ-5% מהם לוחצים חזק. הם טוענים שאם הם באים לארצות-הברית, הם יכולים להכנס למוסד אקדמי. אני סבור שאולי מוטב שחמישים בחורים יסעו לחוץ-לארץ משאנחנו נשנה את התכנית הזאת.

תלמידי המכללה על-שם שנקר יצאו בהפגנה. ברור שאם המכללה הזאת תהיה מוסד אקדמי הכניסה אליו תהיה קשה, כי היום מתקבלים אליו גם ללא תעודת בגרות וגם אחרי 11 שנות לימוד בלבד.

ד. לוי: אבל החוסר בתעודה מהווה בעיה אחר-כך.

שר-העבודה מ. ברעם:

ביקשנו שהטכניון יפתח שלוחה לכיתה ג' ללא קשר עם המכללה. כיום יש אפשרות להגיע, בטכניון ובאוניברסיטאות, לתואר אקדמי בכל המקצועות פרט לטקסטיל. אלה אשר יכולים להגיע לכיתה ג' מהווים 5% - 7% ובשבילם הטכניון יפתח שלוחה.

ד. לוי: זה יכול לשמש מנוף להתקדמותם של עובדים.

שר-העבודה מ. ברעם:

אנחנו עוסקים גם בהכשרת נהגים לשעת חירום, וזה כתוצאה מהלקחים שלמדנו ממלחמת יום הכיפורים, כאשר התברר שהמחסור בנהגים לרכב כבד היווה עקב אכילס. אנחנו עוסקים בהכשרתם של 3000 נהגים. הכשרנו גם כמה נשים.

א. גוראל: הכשרתה של אשה נהגת היא הוצאה של 8000 לירות.

שר-העבודה מ. ברעם:

בית הספר הוא שלנו ואת המדריכים אנחנו מקבלים מ"אגד" ומ"דן". נהגת זקוקה ל-130 שעות אמן, ושעת אמן באוטובוס מהווה הוצאה לא קטנה.

ל. דיציאן: כמה נשים הצלחתם להכשיר?

א. גוראל: 120 נהגות לאוטובוסים וקרוב ל-1000 נהגים לרכב כבד לשעת חירום.

שר-העבודה מ. ברעם:

לפי המחירים של שנת 1975, מה היתה העלות? כיתת חניכות עולה 30 אלף לירות לשנה, כיתה תעשייתית - 130 אלף לירות, הכשרה לאיש לחודש - 1,450 לירות, טכנאי והנדסי - 4,000 לירות, ביתת מתבגרים, כולל פנימיות - 150 אלף לירות לכיתה לשנה.

ל. דיציאן: כמה תלמידים בכיתה?

שר-העבודה מ. ברעם: מינימום של 25 תלמידים. בחור כזה עולה לנו כ-8000 לירות במוצע לשנה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: כמה תלמידים בפנימיות?

משהו מסביב ל-1200.

א. גוראל:

שר-העבודה מ. ברעם:

התכנית שלנו לקראת 1976/77 היא פחות או יותר לפי סדרי העדיפויות הקיימים, פרט לדברים אשר יהיו במערכת מיוחדת, בלי תוספת תקציבית. אין לנו תקציב להרחבה ואם נעמוד חלילה בפני אבטלה נצטרך להסתגל ולסגל את הדברים בצורה כזו שהמערכת חוכל לתפקד במציאות החדשה.

אשר למעונות ילדים. לצערי הרב, אין אנחנו עומדים בפני תכניות משמעותיות של אפשרויות להרחבה. אינני רואה שבשנת 1976 נוכל להרחיב, ולא רק בגלל מעצורים שלא מאפשרים לבנות אלא מפני שהתקציב שלנו לפרוייקטים שהחייבנו עליהם איננו מאפשר זאת.

מדובר על 8500 ילדים במעונות, וזו תרומה נכבדה כדי לאפשר לכוח אדם לצאת לעבודה. כידוע, אנחנו משתתפים בהחזקת ילדי אמהות עובדות במעונות. לקראת שנת הכספים 1976/77 נרצה לקבוע קריטריונים חדשים אשר יתחשבו בכמה וכמה אלמנטים, והראשון - גיאוגרפי, אשר יתן עדיפות לאיזורי פיתוח ואיזור ספר. נעודד יציאה לעבודה יצרנית אם כי יש לחץ לעבודות שירותים בטענה שיש שירותים בהם עבודתה של האם לא פחות חשובה לדוגמה: אחיות, עובדות סוציאליות, מורות וכו'. מכל מקום, הקריטריונים המוצעים יובאו לידיעתה של ועדת העבודה.

א. גוראל:

מדובר גם על 1250 ילדים בפנימיות, 800 בהשתתפות מלאה שלנו ו-400 בהשתתפות

חלקית.

שר-העבודה מ. ברעם:

אשר למע"צ. לעתים קרובות אני תמה על הסגנון שבו מדברים אצלנו על כבישים ודרכים. לעתים קרובות אנחנו עומדים בפני בעיה שאי-אפשר לפתח דבר. לצערי, התקציב שלנו בנוגע למ.ע.צ מתוח ביותר. למ.ע.צ. יש תקציב פיתוח לבינוי כבישים חדשים, ויש תקציב להחזקה. אני חייב לומר כאן שאנשי מ.ע.צ מבהילים אותי במה שנוגע להחזקה. לשנה הבאה לא קיבלנו חוספת במה שנוגע לתחום ההחזקה. אני יודע שמרבים לדבר על כך שהפעולות במרכז הארץ הן כביכול מחוץ לתחום. הכבישים הראשיים בגם ציונה, ראשון לציון ופיתחת רחובות הם רחבים, כי אלה כבישים מרכזיים לדרום וכתוצאה מעובדה זו עוברים בהם עשרות אלפי כלי רכב, וראשי הערים שואלים: במה חטאנו? בתכנית הפיתוח שלנו יש דברים שאנחנו חייבים לתח דעתנו עליהם. יש כבישים לכפרי המיעוטים, שעד לפני שנים אחדות, במקרה של תקלות כגון גשמים וכו' אי-אפשר היה לגשת אליהם ואי-אפשר היה להעביר אליהם אספקה אלא בדרך האוויר. אני רוצה לקוות שעד שנת 1978 לא יהיה בארץ ישוב או כפר ערבי שלא יהיה אליו כביש גישה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

האם בעיית הכביש של דיר-אל-אסאד נפתרה?

שר-העבודה מ. ברעם:

אני מקווה שכן, אם אין שם עניין של הפקעת קרקע.

אנחנו רוצים לעבוד בכביש ירושלים, ואני חושש שלעניין זה תהיה הקצבה קטנה ובלתי מספקת.

נמשיך לטפל בכביש רעננה, שהוא הדרך הראשית מהדרום לצפון. נסיים את עניין הכביש במרכז הארץ על-יד צריפין, כולל המחלפים, כדי לאפשר תנועה. את כל המחלפים, גם בכיוון אשדוד ובאר-שבע נסיים השנה.

שר-העבודה מ. ברעם:

אני מבקש לדבר על כביש עוקף טבריה.
אני סבור שענין זה הוא על מצפוננו.
אני מדבר על הכביש העולה מטבריה לגליל, המהווה סכנת נפשות. לפני שנתיים היה שם אסון של טריילר במשקל של 14 טונות אשר התדרדר וכדרך נס, תודה לאל, לא קרה אסון.

בתקציב שלנו יש דרכי גישה ליישובים, אם הממשלה תחליט על התנחלויות נוספות. מדובר על כך שליישובים החדשים יהיו כבישי גישה, כמובן בקצב שיהיו אמצעים, ואולי יהיה צורך באמצעים נוספים.

לצערי, אין בתקציב דבר לכבישים מסוג כביש נס ציונה, דבר אשר מעיק עלי ביותר.

ל. דיציאן: בכמה קילומטרים מדובר?

שר-העבודה מ. ברעם: 5 - 6 קילומטרים. קילומטר אחד של כביש פירושו סכום של 2 מיליון לירות.

אין בתקציב, ומשרד האוצר לוחץ לשינוי העדיפויות שלנו, זה דבר אשר נחוץ למדינה אבל לא נמצא בסדר עדיפות ראשון אצלנו - כוונתי לכביש של תמרה אשר צריך לעקוף את יגור בקשר להבאת חומר גלם לאחר שאי-אפשר לכרות חומר גלם בכרמל ואם לא ימצא הפתרון - לא יהיה מלט, וברור ששר העבודה צריך להיות מודאג בענין המלט.

אין תקציב לכביש שלדעתי חשוב מאד למדינת ישראל, כוונתי לכביש עמיד-פארוד, אשר צריך לשמש פתרון לצפת וקרית שמונה ופתרון לגישה לאיזורי הפיתוח בגליל. אם מדברים על פיתוח הגליל, הרי הענין הזה לא כלול בתקציב לשנה הנדונה. אני רוצה לקוות שהוא יהיה בתקציב 1977/78. מבחינת תכניות הפיתוח שיש לגבי איזור התעשייה בתפן, יש התחייבות מצדנו שזה יהיה כלול בתקציב שלנו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אולי המנכ"ל יוכל לציין במה מסתכמת ההוצאה בתקציב בסעיפים העיקריים שדיברת עליהם, אני מדברת על התקציב של השנה, האם ניצלם את התקציב בסעיפים אלה?

א. גוראל: יש להניח שהיכולת הריאלית של הפעילות תפחת בהשוואה לשנה זו בשעור של 5%. נעשה כמיטב יכולתנו, עד כמה שהדברים נוגעים לשכר עבודה ולכוח עבודה, במערכת הקיימת, לספוג זאת. במידה שהדברים נוגעים לחומרים ולמתקנים - לא נוכל לעשות זאת.

התקציב הרגיל מסתכם השנה ב-417 מיליון לירות, כולל התייקרויות. אינני יכול לסכם את תקציב הפיתוח כי אני עלול לתת מספרים של מין שאינו מינו.

ברשותכם, מספרים אחדים בנוגע לכבישים. הסכום שביקשנו השנה לפיתוח מערכת הכבישים - 440 מיליון לירות, לרבות ענין הבטיחות בדרכים. קיבלנו סכום של 150 מיליון. בראשית הדיון הובטח לנו סכום של 25 מיליון לירות ברזרבה שלתוכו הכנסנו את שני הכבישים החדשים, כביש שפרעם-יגור וכביש עמיד-פארוד, שעשוי לעזור לפיתוח הגליל ולחסוך כספים משום שהוא מקצר לאלה המובילים את הסחורה בגליל העליון. כאמור, לסכום הרזרבה בשעור של 25 מיליון לירות הכנסנו את שני הכבישים האלה, אלא שבינתיים הסכום הזה של 25 מיליון לירות הוזרם למשהו עדיף, לדעת הממשלה - השדה באילת.

טרם סיימנו את הדיון בנושא זה ויתכן
שנוכל עוד לקבל משהו.

א. גוראל:

אם ימצא מימון, אנחנו מוכנים להתחייב
שבשנה הבאה שני הכבישים שציינתי יקבלו
עדיפות, כדי לסיים את כביש רעננה וביית-דגון-רמלה ונתקדם במה שנוגע

שר-העבודה מ. ברעם:

לירושלים.

א. גוראל:
אני מבקש להפנות את תשומת לבם של חברי
הוועדה לכך, שבאיזורי הפיתוח ובאיזורים
מסויימים כיתה חניכות או כיתה לטכנאים ומהנדסאים עולה פי חמישה - שישה
יותר מאשר במרכז הארץ, ואף-על-פי-כן אנחנו מקיימים שם את הכיתות. מדוע
המחיר גבוה יותר? כי יש צורך להטיס למקום את המרצים ולפעמים גם מורים,
לפתוח סדנאות וכיוצא באלה לקבוצה קטנה של אנשים.

כמה כיתות כאלה יש בקרית-שמונה?

ד. לוי:

א. גוראל:
עד כה היתה רק כיתה א' להנדסאים וחניכים.
התלמידים בכיתות ב' ו-ג' קיבלו הוצאות
נסיעה לחיפה. עכשיו יש כיתות כאלה גם בקרית-שמונה. גם באילת יש כיתות
כאלה. השנה יש במקום כיתה של ארבעה מבוגרים אבל נשלם להם את הוצאות
הנסיעה לבאר-שבע או לתל-אביב.
יש כמה בעיות שהן בעלות אופי חברתי מובהק
והשוב, ואנחנו גם משתדלים, לפתור אותן לפי מיטב הבנתנו.

אני מרשה לעצמי לומר מספר דברים לחוק
החניכות. עם התקבל החוק דובר על חוספת של 35 אלף נערים, ואנחנו אמרנו,
גם בוועדה זאת וגם בוועדת הכספים, שאם לא יהיו אמצעים - לא נוכל לקיים
את החוק. אמרנו שיש צורך לדאוג למבנים ולציוד הדרוש מבעוד מועד כדי שאפשר
יהיה לקיים את החוק, כי אחרת לא נוכל לקיימו כפי שנקבע.

אשר לתכנון בוח אדם מקצועי. ברור שאנחנו
לוקחים בחשבון את הצרכים המשקיים ואת הצורך בהגדלת הפריזון. אין לנו כיום
צורך ביותר מהנדסים, אין אנחנו זקוקים ליותר מהנדסים משבתי-הספר יכולים
לספק, ולעומת זאת אנחנו זקוקים ליותר הנדסאים וטכנאים.

שר-העבודה מ. ברעם:
בכל העולם מקובל שעל כל מהנדס יש ארבעה
הנדסאים וטכנאים ואילו אצלנו על כל מהנדס
יש רק 1.4 הנדסאים וטכנאים. נמצא שהפיגור שלנו בשטח זה גדול. יתר על כן,
אני חושש שהפער בין מהנדסים להנדסאים יגדל במקום שיקטן.

א. גוראל:

אנחנו צריכים ללחום בסטיכיה. במקום
להשקיע כספים מרובים במהנדסים שיעבדו
בסופו של דבר כהנדסאים, מוטב להשקיע רבע מן הסכום ולקבל את המוצר הדרוש
למשק.

האם יש מספיק מועמדים?

ל. דיציאן:

א. גוראל:
בשנתיים האחרונות ירד מספר הלומדים
הנדסאות בקורסי ערב וגדל מספרם של אלה
הלומדים בקורסי יום. כלומר, מתברר שהלומדים מתייחסים לעניין ברצינות
ומוכנים אפילו להפסיד הכנסה מעבודה וללמוד ולרכוש מקצוע.

ל. דיציאן:

יש מספר לא מבוטל של אנשים אשר מבקשים להגיע לדרגה אקדמאית של מהנדס. אני שואל: אם יהיו לכם אמצעים לפתוח כיתות נוספות לעוד 4000 הנדסאים וטכנאים, האם יהיו מועמדים מתאימים? האם דוחים כיום תלמידים המתבקשים להתקבל לקורסים של הנדסאים וטכנאים?

א. גוראל:

עד כה לא דחינו תלמידים ואנחנו לא דוחים תלמידים.

בתי-הספר הקיימים, להנדסאים, מבקשים לקבל היתר להעניק תואר אקדמי לתלמידיהם, בעיקר בגלל יוקרה חברתית. הסכנה היא שבמקרה כזה ההנדסאים בוגרי בתי-הספר האלה יסרבו לעבוד כהנדסאים, ואנחנו עלולים להפסיד טכנאים והנדסאים טובים בדרג הדרוש למשק, ולהשקיע כסף בדבר מיותר.

שר-העבודה מ. ברעם:

ביקרתי באשקלון ושמעתי בקשה לפתוח במקום בית-ספר להנדסאות. אמרתי לעוסקים בנושא זה שאם תהיה התחייבו ל-25 תלמידים - נלך לעניין, אחרת מוטב להשתתף בהוצאות הנסיעה של התלמידים לבאר-שבע או לתל-אביב.

א. גוראל:

קודם כל אנחנו מעוניינים לפתור את בעיית ההעמקה של הידע המקצועי, כדי להגדיל את הפריון ואת הייצור; לנסות ולתת תמריצים למקצועות מועדפים על-ידי המשק כגון: מתכת, חשמל וכו' ועיסוקים אחרים לייצוא כגון: הארחה המכניסה מטבע חוץ.

בקרב הנוער יש לעשות להעמקת הידע המקצועי ומתן הכשרה מקצועית כדי למנוע פליטתם של בני נוער לרחוב. אמנם, הועמד לרשותנו סכום למטרה זו אלא שריאלית הוא פחות ב-5% מהסכום בשנה השוטפת. אף-על-פי-כן, אנחנו מקווים שנוכל לעמוד בהיקף של ביצוע פיסי כמו השנה. ברור שלא נוכל לגדול.

אשר למעונות: כבר באנו בדברים, ואנחנו בשלבים שונים של התחייבות, במה שנוגע למוסדות של ארגוני נשים ורשויות מקומיות. דרושים לנו כ-34 מיליון לירות אבל קיבלנו רק 19.5 מיליון ולכן נוכל לעשות השנה רק חלק ממה שכבר התחייבנו וממה שאנחנו חושבים שדרוש, תוך מתן עדיפויות לאוכלוסיה החלשה.

שר-העבודה מ. ברעם:

השבוע ננית אבן-פינה למעון באילת, שהיא עומדת בעדיפות ראשונה בשנת 1976.

א. גוראל:

בכל המבנים התקציביים נקבעו עדיפויות גבוהות לאוכלוסיות החלשות כגון: נוער, חניכות, עולים, איזורי פיתוח, הצורך במבנה התעסוקתי וכו'.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני מודה לשר העבודה ולמר גוראל.

ה. זיידל:

אני מודה לשר על הסקירה ששמענו מפיו, ביחוד במה שנוגע לחמנע. הדברים ששמענו מוכיחים עד כמה צדקו אלה שאמרו שלא יתכן לפעול בשיטת ה"זכנג וגמרנו" אלא יש צורך להכין תשתית, כי לגבי עתיד המפעל לא היה כל ויכוח, אלא צויין שתמנע פירושה אילת וסגירת חמנע פירושה סגירת אילת.

התכנית שהוצגה לפנינו חשובה וחשוב שהציבור

ידע עליה וידע שיש תכנית.

זו לא רק חכנית, אלה הם פתרונות מוצעים.

שר-העבודה מ. ברעם:

צריך שהציבור ידע את הדברים לפרטיהם, כי מה שקרה בחמנע הפך להיות השלכה לדברים

ה. זיידל:

אחרים.

אני מבקש להשתמש בהזדמנות זו ולהתנצל בפני שר העבודה שלא הייתי נוכח במליאת הכנסת בשעה שהוא השיב על השאלתה שלי. התשובה היא יסודית ביותר בכל הנושא של הביטוח הלאומי והחומר בנושא זה הוא בשבילי חומר מצויין.

שר-העבודה מ. ברעם:

אני מבקש לציין ולהזכיר שאני חבר כנסת הרבה שנים ואני יודע ומכיר את רגישותם של חברי הכנסת לנושא השאלות. יכולתי להסתפק בתשובה לאקונית של "כן" או "לא", או "ראה תשובתי זו וזו". אבל סברתי שחבר-הכנסת זיידל זקוק לנתונים לצורך מסויים. לכן, אם מתייחסים ברצינות לשאלותיהם של חברי הכנסת אני סבור שחברי הכנסת צריכים להתייחס בכבוד לתשובות שהם מקבלים.

ה. זיידל:

אין ספק בכך, אבל במקרה הנדון היתה סיבה מדוע נאלצתי לא להיות נוכח באולם המליאה.

אשר לכבישים ולמ.ע.צ. אני עוסק בנושא זה של תאונות דרכים. אני יושב-ראש ועדת משנה קבועה של ועדת הכלכלה, הדנה בנושא של תאונות דרכים. בדיונים שלנו נתקלנו בנושא של תכנון תשתית תחבורתית והתברר כי התכנון הוא בידי מ.ע.צ. היו בנושא זה המלצות, כולל המלצות למליאת הכנסת, להעביר את התכנון למשרד התחבורה ולהשאיר את הביצוע בידי מ.ע.צ. אני מבקש לשמוע מה דעתו של שר העבודה להצעה זו. האם התכנון אמנם צריך להיות בידי משרד העבודה או שיש מקום לחשוב על מוסד משותף עם משרד התחבורה או אפילו להעביר את כל ענין התכנון למשרד התחבורה.

כששר העבודה דיבר על ניידות עובדים, הוא ציין את המספר של 1500 בסך-הכל. אני סבור שזה מספר ריאלי, כי מי שמדבר על ניידות של כוח אדם צריך להביא בחשבון נתונים נוספים: פנסיה, חנאים טוציאליים, רציפות זכויות, הסבה מקצועית ודיוור. מי שאיננו מתכנן המישה אלה זורק סיסמה שאיננה יכולה להתבצע. אני שואל: האם יש חכנית לטווח ארוך בנושא של ניידות עובדים.

הצטרפתי שבדברים ששמענו היום לא הוזכר ענין הפנסיה לשנת 1976/77 ואני מסיק מכך שבתכניות השונות של משרד העבודה הנושא הזה איננו עומד בעדיפות כזו שהוא יובא לוועדת העבודה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: ענין הפנסיה, שחבר-הכנסת זיידל מדבר עליו, אינני מחייב תקציב.

ה. זיידל:

הואיל ודיברנו על חכניות ומגמות אולי זו הזדמנות לשמוע מה המחשבות ומה המגמות לחוק פנסיה. יש שמועות שונות בנושא זה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: בישיבתנו ביום רביעי הבא נדון על המגמות לפנסיה ממלכתית.

ה. זיידל:

אשר לתכנון כוח האדם במשק. בזמנו היתה לנושא זה ועדה בראשותו של מר ארנון ודובר על תכנון לחמש שנים. ידוע לנו שלפני שנתיים נערך מחקר אשר הוכיח שבעוד חמש שנים נעמוד בפני מחסור במהנדסים במדינה אלא שאחר-כך התברר שהתכנית היתה לא ריאלית.

ה. זיידל:

תכנון כוח אדם במשק קשור במבנה המשק לתקופה של מספר שנים. אם יש תכנון כזה - בהתאם לכך מתאמים את כוח האדם. לאחר מה שקרה בתמנע עומד סימן שאלה אם אמנם יש תכנון כזה, תכנון לטווח קצת יותר ארוך.

ל. דיציאן:

אני מבקש להעיר בקשר למעונות. מתוך מה שלמדתי בוועדה השירותים הציבוריים מחברר שהנשים בשירותים החיוניים טובלות מכך שאין פתרונות לילדים שלהן, בעיקר כאשר מדובר באחיות. יש לי מלוא הערכה לנשים העוסקות והעובדות בענפי הייצור אבל יחד עם זאת אנחנו הייבים לתת דעתנו גם לחלק לא מבוטל של נשים המועסקות בשירותים חיוניים ביותר, וברור שאינני מדבר על עבודות פקידות, ולדאוג למעונות לילדים.

אני מרוצה ומברך על כך שמוצאים פתרונות לחלק גדול מעובדי תמנע. השאלה היא אם המקומות המוצעים הם מקומות עבודה קבועים לזמן ארוך או שהם מקומות עבודה זמניים לעבודות יזומות פחות או יותר. אם מדובר בעבודה זמנית, ברור שדווקא העובדים הטובים יעדיפו לקבל פיצויים ולעבור צפונה.

חבל שאינני יודע מה היתה שאלתו של חבר-הכנסת זיידל בנוגע לביטוח הלאומי.

שר-העבודה מ. ברעם:

על הביטוח הלאומי נדון בהודמנות אחרת.

ל. דיציאן:

אני מבקש שזה יהיה לפני אישור התקציב של המוסד לביטוח לאומי, כי הדברים שאני קורא אותם דורשים בירור יסודי.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

נקיים דיון על תקציב הביטוח הלאומי.

מ. גז:

קודם כל אני מצטרפת לברכות לנציגי משרד העבודה.

מר גוראל ציין שהמשק זקוק להנדסאים יותר מאשר למהנדסים. אני מבקשת לדעת אם הובאה בחשבון הנקודה של חידוש העליה ואז יגיעו ארצה גם מהנדסים שצריך יהיה לקלוט אותם.

בפגישות שונות שלי עם בני נוער יהודי, היה זה לאחר ההחלטה על הציונות באו"מ, נשאלתי מדוע לא באה פנייה אל הנוער היהודי בעולם שיבוא ארצה לסלול כבישים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: זה מזכיר לי את כביש השלום ביוגוסלביה.

מ. גז:

זה יכול להיות אחד הסימנים של ציונות בביצוע. מידי שנה מגיעים ארצה מתנדבים המועסקים בעיקר בעבודות קטיף, זה לא אתגר בשבילם אבל סלילה של כביש מאילת לשרם-אל-שייך יכולה להיות אתר קציה ואתגר. אני זורקת את הרעיון לשר העבודה כדי שיחשוב עליו.

ד. לוי:

שמחתי לשמוע את הבשורה הטובה בקשר לעיירות הפיתוח, בהן יעשה כדי שלא תהיה אבטלה. יחד עם זאת השר ציין ואמר שלא תהיה רתיעה מעבודות נוסח שנות החמישים. האם הכוונה היא לעבודות יעור של הקרן-הקיימת? אם יש כוונה כזאת, אני מבקש לשמוע ולקבל יותר פרטים.

ד. לוי:

אילו באותה תקופה היינו מכשירים את האנשים, באותה הוצאה כספית, ליעד מסויים אולי היה לנו היום דור מוכשר יותר המסוגל לקבל על עצמו משימות בייצור.

האם בזכות ההתפתחויות השונות במשק העולמי נערך אצלנו סקר ואנחנו יודעים וערוכים במה שנוגע לענפי הייצור הצפויים לפגיעה, כדי לצמצם את הפגיעה, והאם ידוע לנו מה הם הענפים המבטיחים לקראת העתיד, שכאשר מדובר על הסבה מקצועית ועל הכשרה מקצועית לקראת מה צריך לכוון.

לצערי, לא הצלחנו ולא השכלנו להתמודד עם הבעייה של בני עיירות הפיתוח והצלחתם בבית-הספר התיכון. אחוז בני הנוער האלה העומדים בהצלחה בבחינות הבגרות הוא כמעט אפסי. בבית-שאן, לדוגמה, אחת העיירות הצעירות במדינה, מתוך 4000 תלמידים המגיעים לכיתה י' רק 40 מגיעים לכיתה י"ב, וגם זה בקושי רב, ורק 4 תלמידים מצליחים בבחינות הבגרות. אינני יכול לומר שהכסף הדרוש איננו מוזרם על-ידי הממשלה, ואם כן, "היכן קבור הכלב"? אינני מקבל את ההנחה שהתלמידים בעיירות הפיתוח פחות מוכשרים מהתלמידים בעיר הגדולה. אני דוחה את הטענה הזאת. אני מבקש לדעת מה אחוז המצליחים בבתי-הספר המקצועיים ובכיתות להנדסאות. האם יש בקרה כמה נפלטים וכמה מצליחים?

א. גוראל:

אין לנו מעקב על בתי-הספר המקצועיים לנערים, כי זה שייך למשרד החינוך והתרבות. בעמק הירדן יש בית-ספר לטכנאים. אינני יודע לתת מספרים. אבדוק ענין זה. בבית-שאן יש בית-ספר לנוער בעייתי, בית-ספר לתפארת. הייתי במקום בטקס של חלוקת תעודות וחזרתי מרוגש ביותר.

ד. לוי:

העליתי הצעה לסדר היום ביחס לביטוח הלאומי והחלטתה של הממשלה להעלות את דמי הביטוח הלאומי ב-2.5%. אני מבקש שנקבל פרטים בנושא זה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

לצערי, לא הניחו את דעתי הדברים ששמענו בקשר לחוק החניכות. מדאיג אותי גם הקיצוץ בתקציב בסעיף זה. לא יתכן שסכומים שצריכים להיות מוצאים לכיצוע חוק שהכנסת חוקה אותו לא יעמדו לרשות המשרד המבצע.

כשנתקבל חוק החניכות, לפני שנתיים - שלוש ידובר על היקף של 35 אלף בני נוער ועל הבטחה של יום לימודים בשבוע, האם זה יותר מדי? אם בני הנוער האלה היו ממשיכים ללמוד בכיתות ט' ו-י' מה היתה אז ההוצאה של האוצר כדי לכסות את הוצאות הלימוד? ברור שהיא היתה גבוהה יותר. מדוע שלא יעשה גם החשבון הזה? לא רק שההוצאה המבוקשת קטנה פי כמה אלא שהנערים האלה מתחילים לתרום לחברה ולמשק בארץ בגיל צעיר, האם נמנע מהם את דאגתנו המעטה? דובר אז על תקופה של חמש שנים לביצוע החוק והיה ברור שאם לא יוכנו הכלים - לא נגיע לביצוע החוק בתקופה שנקבע.

יחד עם דברי הברכה והסיפוק צריך להשמיע גם את הביקורת. אני חוששת שגם מצד המשרד לא נעשה מספיק כדי ללחוץ לקבלת התקציב לביצוע משימה זו. לא היה מאבק מספיק מצד משרד העבודה כדי לקבל את התקציבים הדרושים.

עכשיו עומדים להגיש הצעת חוק להארכת הביצוע בשלוש שנים לפחות. אני מבקשת שתהיה מערכה בענין זה, כי הסכומים הדרושים לביצוע החוק הנדון אינם גדולים והמדינה חייבת להקצות את המשאבים הדרושים לבני נוער אלה, זה הנוער במצוקה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

בזמנו דובר על סכום של 120 מיליון לירות, התכניות של משרד החינוך לא היו מוכנות והכסף הוצא לענינים שונים בשעה שצריך היה, לפחות חלק ממנו, להוציא למטרה שאנחנו דנים עליה. לא נשלים עם דחיית הביצוע של החוק הזה.

כיצד נוכל לעמוד בהתייקרויות השונות בשטח זה כאשר התקציב יקוצץ ב-10%? האם יש הצדקה לקיצוץ בפעולות אלה דווקא כאשר מדובר על הסבה מקצועית ועל הכשרה מקצועית של בני נוער בעיירות הפיתוח? אני מצטערת שלא שמעתי שמשרד העבודה עמד בתוקף בענין זה.

ח. שמעוני: יש כאן מחדל של ארבע שנים. אין חשתי לזה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אם לא נעשה היום, גם בעוד ארבע שנים לא יהיה דבר. כיום יש חשתי במסגרות שונות וניתן לקלוט נערים בלי להקים בתי-ספר מיוחדים, אבל צריך לרצות בכך. אולי לא כל כך להעסיק את השרים בנושא זה וקשה יותר לקבל את הסכמתם של המעסיקים ליום לימודים של הנערים המועסקים אצלם. אבל יש הכרח לעשות ולפעול לביצוע החוק.

אשר למסגרות של חניכות: כאן צריך לעטוף בהעמקת הידע המקצועי במקומות העבודה, כי זוהי העתודה לתעשייה. לדעתי, צריכה להיות הרחבה ניכרת בתחום הזה. מבחינה מספרית אנחנו עומדים במקום במה שנוגע למסגרות החניכות, ולא מתקדמים.

אולי הגיע הזמן לתת את הדעת לכיתות ההכוון, אם כי הכיתות האלה הפכו בזמנו את הנערים לאומללים, לא מקצוע ולא השכלה אלא מקבלים רק תעודה המאשרת שהנער המחזיק בה סיים לימודיו בכיתה ט' או בכיתה י'. אף על פי כן, אולי יש מקום לחשוב על החזרת הגלגל אחורנית.

אני מדגישה שיש לתת את הדעת על הרחבת המסגרת של בתי-הספר התעשייתיים והמסגרות לחניכות.

אשר למעונות יום. בשנה שעברה היתה ועדה משותפת של ועדת העבודה וועדת השירותים הציבוריים. נציגות ארגוני הנשים טענו שארגוני הנשים לא יוכלו לעמוד בנטל המוטל עליהם, נוכח ההתייקרויות שחלו בהחזקת ילד במעון. היום שמענו שהיתה דרישה ל-35 מיליון ל"י אבל אושר סכום של 19 מיליון ל"י בלבד. סכום זה איננו מכסה אפילו את ההתייקרות במסגרת של החזקה הנוכחית. ברור שארגוני הנשים לא יוכלו לשאת בנטל. אם אם המבקשת לצאת לעבודה תעשה את החשבון שתמורת החזקת ילדיה במעון היא נאלצת להשתמש בכל משכורתה, ברור שהיא תעדיף להשאר בבית. אולי אנחנו עומדים על סף של שנים שיהיה שיקול שמוטב שהאשה לא תצא לעבודה, אבל לטווח ארוך זה שיקול מוטעה, כי יקשה להחזיר נשים לעבודה. אחד הכלים החשובים ליציאתה של אשה לעבודה הם מעונות היום לילדיה. אם בנושא זה לא תעשה פעולה מצד משרד העבודה אני חוששת שנהיה עדים להתמוטטות המפעל היפה של מעונות היום, וחבל.

ה. זיידל: היו המלצות גם בנוגע להתאחדות בעלי תעשייה. צריך לבדוק כיצד הן בוצעו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

מספר הילדים במעונות עלה, בעיקר תודות לפעולתו של משרד העבודה. 60% מהילדים במעונות הם ילדי אמהות עובדות. צריך למצוא את הכספים הדרושים כדי לקיים את המעונות ואף להגדיל את מספרם.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אשר לעולים חדשים, בעיקר אקדמאים, סוגיה המלווה אותנו בדיונים שונים בנושאים שונים. מדאיגה אותנו העובדה שקרוב ל-1000 מדענים עומדים להיפלט ממקומות עבודתם. מה הממשלה עשתה בנושא זה? ברור שבנושא זה צריכה להיות דאגה קולקטיבית של הממשלה כולה אבל אני מפנה את השאלה אל שר העבודה כי לפני המדענים עלולה לעמוד השאלה של ירידה מן הארץ, או אולי יהיו מוכנים להסב את העיסוק שלהם ממחקר בתחום המדעי למחקר בתחום השימושי. מכל מקום, אסור לנו לתת להם לרדת מן הארץ.

לא אכנס עכשיו לפרטים בנושא של הביטוח

הלאומי.

בנושא של מפעל ההזנה נשמעים דברים שונים. אני מבקשת לשמוע משר העבודה אם יש חכניות להקים בביטוח הלאומי ענף לנושא זה של הזנת ילדים, כי הלא מדובר בהעלאת דמי הביטוח ב-2.5%.

אני מבקשת לפנות לחבר-הכנסת לוי שישקול אם רצוי שיעלה את הצעתו לסדר היום.

שר-העבודה מ. ברעם:

בהצעה שלי כללתי גם את הנושא של מפעל ההזנה.

ד. לוי:

אנחנו מנהלים משא-ומתן עם ההסתדרות ועם המעסיקים ואינני יכול לומר כיצד יתחלק השיעור של 2.5%. ההסתדרות איננה מערערת על גובה הגידול ואילו המעסיקים כן מערערים על כך.

שר-העבודה מ. ברעם:

גם אני מערער.

ד. לוי:

אני סבור שהגיע הזמן להניח יסוד לענף של מפעל ההזנה אם כי במועצה לרווחה חברתית יש החושבים שעניין זה איננו בעדיפות ראשונה. אני סבור שזה נושא העומד במקום העדיפות הגבוה ביותר. בדרך כלל אינני בעד אוניברסאליות אבל בעניין זה אני בעד אוניברסאליות. מי שמדבר על יום לימודים ארוך או על הכנת שיעורים בבית-הספר צריך לדעת שבלי מפעל הזנה אוניברסאלי זה לא ילך. ברור שאם הנוצאה הולכת וגדלה גם ההשתתפות של ההורים תגדל.

שר-העבודה מ. ברעם:

בחודש פברואר, עם שובו של ראש הממשלה מביקורו בארצות-הברית נקיים התייעצות אצל ראש הממשלה, יחד עם שר החינוך ושר האוצר, כדי לדון בסעיפי החלוקה.

אינני סבור שמפעל ההזנה יקום בשנת 1977. אם חבר-הכנסת לוי מבקש לחוק בהצעתו לסדר היום את הנושא הזה, לא איכפת לי.

זו הכוונה שלי.

ד. לוי:

אשר לחוק הפנסיה: אני מבין שבשבוע הבא תשמעו פרטים בנושא זה. מכל מקום, ברור שחוק הפנסיה לא יכול להתקבל ללא הסכמת ההסתדרות. במשרד שלנו מבינים את הצעת החוק כאילו יש הסכם עם כל הצדדים, אם כי הדבר איננו כך. צריכה להתקיים פגישה בין מזכ"ל ההסתדרות וביני ואני מקווה שנגיע להבנה, אחרת יהיה עלינו לקבל הכרעה של המוסדות הדמוקרטיים. אני מקווה שהחוק שיוצע יקבל את חמיכתם של כל סיעות הכנסת, כי גם המעסיקים מסכימים לו אם כי יש להם הסתייגויות.

שר-העבודה מ. ברעם:

שר-העבודה מ. ברעם:

אינני מקבל את הטענה שחסר היה תכנון במה שנוגע לחמנע. רבותי, אין כאן בעיה של מקומות עבודה לפועלי תמנע אלא הבעיה היא הפיזיים ונושא זה עלול להכניס אותנו למבוך. עם כל האופטימיות שלי, אפילו אני לא האמנתי שיש כל כך הרבה מקומות עבודה וכוח קליטה באילת, ואינני מדבר על בנין, כי חשתי שתהיה זו ברכה לבטלה לנסות להשפיע על פועלי תמנע לעבור לעבודות בנין, אם כי יתכן שהדבר יקרה. אני מבין את החששות לגבי עבודות זמניות, אבל מה עם מספנות ישראל? הלוואי וזה היה זמני אני חושש שזה יותר מדי קבוע. ואזכיר את בקעת הירח, לפני שנה היתה בקשה לרשיון להביא 100 פועלים מקפריסין, ואציין את התיירות, זאת השוטרים, אם כי ברור שנשאלת השאלה אם האנשים מוכנים ללכת לזה. לא הזכרתי את התעשייה האווירית כי אינני בטוח אם זה קיים, וכבלי ציון. אל נשכח שמדובר על גרעין של 100 - 150 עובדים שישארו בתמנע לתחזוקה קבועה.

אשר למ.ע.צ. אני מציע להכריז ועדת העבודה

להפסיק את הוויכוח בנושא זה. הנושא הזה היה בדיוניה של ועדת האוזנר וחמישה שרים הצביעו נגד ההצעה שהעלה חבר-הכנסת זיידל. מכל מקום, אני לא אבכה אם היחידה הזאת תעבור למשרד אחר אבל אינני יודע אם הדבר יהיה לטובת הענין. ההצעה להעביר את התכנון למשרד העבודה ולהשאיר במסגרת משרד העבודה את הביצוע פירושה עקירת כל השיניים והשארית שן אחת לכאב שיניים. כיום יש מועצה ויש ועדת היגוי עליוני אשר מורכבת מהמנכ"לים של משרד העבודה ומשרד התחבורה ועד כה לא היו ביניהם חילוקי דעות. מ.ע.צ. מטפלת בהחזקה של הכבישים, נושא שאי-אפשר לבנות על קבלנים. האם היינו עומדים באסון שהיה באל-עריש לפני שנה אלמלא יחידה של מ.ע.צ.;? האם יכולנו להוריד את המחירים בסיני אלמלא מ.ע.צ.? הלכנו לבג"צ וזכינו והיה הפרש של הרבה מיליונים.

אם אמנם אנחנו עומדים בפני זעזועים בתעסוקה מדוע אותר על מכשיר שמבחינה תעסוקתית הוא בסדר גודל לא כמו שהיה בשנות החמישים. אומרים לי שבניית מחלפים דורשת מעט מטבע חוץ והרבה אנשים. מדוע שלא יהיה בידינו מכשיר שאפשר לנווט בו?

אולי זו הזדמנות לציין שבמ.ע.צ. לא היו שביתות. זו היחידה האחת שיש לה מחנה קבוע בסיני.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: ביקרנו בו. יש שם יחסי עבודה מצויינים.

ה. זיידל: אולי יש טעם שנזמין את אני מ.ע.צ.

שר-העבודה מ. ברעם:

אחד העובדים שיקבלו תעודה של עובד מצטיין הוא איש מ.ע.צ. איזה ענין יש שעובדי מ.ע.צ. יסתובבו עם אנשי נמל אשדוד ואנשי אל-על?

תכנון איננו דבר תיאורטי אלא הוא מוכרח להיות מושפע מהמדיניות הכלכלית של הממשלה לטווח ארוך.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני מצטערת שאנחנו מוכרחים לנעול את הישיבה. על הנושאים הנוספים נשמע בהזדמנות אחרת.